

Dobra večer svima!

Nakon poticajnog govora naše profesorice Bukvić, ja bih vas uvela u ovu, našu „Noć kemije“ — noć u kojoj slavimo znanost, znatiželju i stvaralaštvo. Kemija nije samo niz formula i reakcija, nego priča o istraživanju, otkrivanju svijeta oko nas, o povezanosti svega što postoji. Kemija nas uči kako male promjene mogu stvoriti velike rezultate — baš kao i u životu.

A možda je najbolji dokaz koliko ta ljubav prema znanosti može odvesti daleko — priča o dvojici naših najvećih znanstvenika, jedinih hrvatskih dobitnika Nobelove nagrade za znanost — **Lavoslav Ružički** i **Vladimiru Prelogu**.

Lavoslav Ružička rođen je u Vukovaru, a gotovo cijeli život proveo je u Švicarskoj, gdje je bio profesor. Njegov laboratorij bio je jedan od vodećih u svijetu organske kemije. Iza njega je više od pet stotina znanstvenih radova o hormonima, vitaminima i mirisima. Njegova su otkrića promijenila industriju parfema i farmaceutsku industriju.

Ružička nije bio samo kemičar — bio je i umjetnik u duši, strastveni kolekcionar slika nizozemskih majstora, koje je kupovao novcem od svojih patenata. No ono po čemu ga najviše pamtimo jest činjenica da je, osim što je bio vrhunski znanstvenik, bio i izniman učitelj.

A među njegovim učenicima bio je i **Vladimir Prelog**, rođen u Sarajevu, koji je karijeru započeo upravo u Zagrebu. Njegov rad na sintezi adamantana te suradnja s tvrtkom Kaštel – današnjom Plivom – unaprijedili su hrvatsku farmaceutsku industriju. Kasnije je, baš kao i njegov mentor Ružička, postao profesor na ETH-u u Zürichu, a njegova su ga istraživanja dovela do Nobelove nagrade.

Prelog je bio znanstvenik svjetskog glasa, ali i čovjek koji nije zaboravio svoje korijene — u vrijeme Domovinskog rata pokrenuo je i potpisao Apel za mir u Hrvatskoj, koji su podržali brojni dobitnici Nobelove nagrade.

Zanimljivo je — a i pomalo čudesno — da su učenik i učitelj, svaki u svoje vrijeme, dobili Nobelovu nagradu. To pokazuje koliko jedan profesor može utjecati na budućnost svoga učenika, koliko inspiracija i poticaj mogu oblikovati cijeli životni put.

Upravo tako, i naši profesori kemije svojim znanjem, strpljenjem i entuzijazmom potiču nas da razmišljamo, istražujemo i volimo znanost.

I dokaz da to zaista uspijevaju su i naši bivši učenici — danas studenti kemije koji su ovdje s nama večeras:

Josip, Leo i Jana

Oni su pravi primjer kako se ljubav prema znanosti rađa u školskim klupama, a uz podršku učitelja može izrasti u životni poziv.

Ali, osim naše dvojice nobelovaca, Hrvatska se može pohvaliti i mnogim drugim iznimnim kemičarima. Jedna od njih bila je **Zlata Bartl**, rođena upravo na našim prostorima.

Njezina priča počinje gotovo slučajno — put ju je doveo iz Sarajeva u Zagreb, a zatim u

Koprivnicu, gdje je započela rad u laboratoriju tada mlade tvrtke Podravka. No, iz te slučajnosti nastala je povijest.

Zajedno sa svojim timom, profesorica Zlata Bartl 1959. godine stvorila je **Vegetu** — proizvod koji je postao simbol hrvatske inovativnosti i jedan od najpoznatijih brendova u svijetu.

Zlata Bartl bila je primjer prave znanstvene znatiželje — žene koja je svojom kreativnošću, znanjem i upornošću promijenila način na koji mislimo o kemiji u svakodnevnom životu.

Kako je sama rekla: „*Cijeli sam život sanjala da stvorim nešto što će biti korisno.*“ I u tome je, bez sumnje, uspjela.

Dakle, od laboratorija u Zürichu do onog u Koprivnici — hrvatski kemičari i kemičarke dokazali su da znanost nije samo posao, nego poziv.

Zajednička im je strast, predanost i vjera da se svaka ideja, ma koliko mala, može pretvoriti u nešto veliko.

Svaka reakcija počinje iskrom — baš kao i svaka ideja i zato, neka ova Noć kemije zapali iskru znatiželje u svakome od nas.

Karolina Điko, 3.b